

het midden
dachten: nu
e: niet meer
ven: en ons
bravoustuk-
ik al fanta-
iteiten) bij
wt zijn gas-
ilte uit de
geven groot-
met behulp
aar zijn, en
en om het

dilemma af-
enooten. In-
gasper-
TOCH hon-
wyl mee; en
en, wat den
u willen we
ordiging in
eemaal op
een afstand
lemaal niets
leer een paar
dksvertegen-
over. Fiat.

as is, aldus

blij hen, die
de ruim-
die zij TOT
houden wil-

afgod: be-

wil, h o e
van de door
t de leiding

alsten schel-
cisma eener
Wie de prom-
nt die is
w e e t.

K. S.

DERWIJS

X (Slot)

, die verder
al in de ver-
Antichrist,
Boeke's idee-
de religie,
at deze val-
an het men-
gsorde moet

gezag; het
worden stuk

allend symp-

an het men-
het toover-
ke zelftucht
p. Die nieu-
van de op-

Kees Boeke
t in zijn be-
gering".⁹⁹
in het gees-
svernieuwing
ig.

st afwijzend
ats zou zijn
in dezen her-
als Bavinck
um-paedago-

als een edel
werker, en
alenten ho-
alen, dan is
deeren.
eerlijke be-
De groo-
m zich naar
een rustige
film. Hij wil
xe. Het ge-
op de groote
vraagt eer-
nardeid. Het
steem, maar
jn. Hij heeft
t. bl. 140.

een vernuftige onderwijssystematiek opgebouwd. De examens vervangen door een proevenstelsel en 't aansluitingsprobleem i.o. en m.o. bevredigend opgelost. Hij vraagt meer waardeering voor het ambt van opvoeder-leerkracht, een betere salariserings en een heropleiding van het onderwijzerscorps.

En wat in den loop der jaren te Bilthoven is tot stand gebracht dwingt ongetwijfeld respect en bewondering af. De „Werkplaats" heeft zijn naam ten volle eer aangedaan. Er is daar inderdaad veel werk verricht. Met groote toewijding en oprechte bedoeling om het beste voor het kind te zoeken. Denk ook aan de prachtige leermiddelen zooals in het boek Kindergemeenschap worden beschreven.

Maar aan den anderen kant als wij op de grondslagen en letteren van deze vernieuwingspogingen staan wij bealst afwijzend.

Hier ligt een valsche ideologie aan ten grondslag, die weersproken moet worden. Hier zijn de grondslagen van onze Chr. opvoeding in het geding.

De Christelijke opvoeding.

Tegenover deze r a d i c a l e richting met haar humanistisch vrijheids- en eenheidsideaal, haar nieuwe ordening en nieuwe gezindheid in een nieuwe, betere wereld moeten we ons bezinnen op den onwaardebaren rijkdom, dien God in zijn openbaring ons heeft gegeven voor het gansche menschenleven, ook voor de opvoeding.

Die Openbaring spreekt ons ook van een vrijheid, niet de humanistische, maar de vrijheid met welke ons Christus vrijgemaakt heeft. (Gal. 5:1.)

Zij leert ons een andere eenheid, de eenheid in Christus (Ef. 1:10, Coloss. 1:20).

Zij spreekt ook van een nieuwe gezindheid, die Christus door zijn Geest werkt, de vernieuwing des gemoeds (Rom. 12:2), en van een nieuwen hemel en een nieuwe aarde, gegrondvest in zijn zoenoffer.

Het oude en altijd weer nieuwe evangelie van Jezus Christus, den Christus der Schriften, die het gansche leven redt en behoudt en beheerscht, is het vaste fundament eener Christelijke opvoeding. Daar mogen wij geen duimbreed van prijsgeven in de heden-daagsche worsteling om onderwijsvernieuwing.

Jezus Christus is de Heer van onze scholen. „Alle leiding en paedagogie gaat in het verbond uit van den Christus. Bij die leiding wil Hij ook gebruik maken van 't samenlevingsverband van de school".¹⁰⁰

¹⁰⁰ Dr K. J. Popma, Opvoeding, Onderwijs en Schoolverband, Phil. Ref., 12e jg., bl. 87, 88.

Zoo gesteld mogen wij den getrouwen arbeid in de Chr. school zien als opgenomen in het groote geheel van Christus' kerkvergaderend en kerkbehoudend werk.

Ons mandaat is van Hem.

Wij mogen de jonge leden van zijn kerk onderwijzen en opvoeden tot alle goed werk volmaaktelijk toegerust en waar mogelijk, die van buiten de kerk tot Hem leiden.

Geen synthese humanisme en christendom.

In de worsteling om onderwijsvernieuwing in onze dagen wordt veel gesproken over den bovenbouw, die opgetrokken moet worden. Het is echter noodzaak eerst den onderbouw, den grondslag veilig te stellen! Want het opnieuw opdringend humanisme bedreigt ook de chr. opvoeding. Het gevaar is niet denkbeeldig om van dat humanisme over te nemen wat ons lijkt en het dan met een christelijk etiket te beplakken.

Wie bijv. de persoonlijkheidsvorming propageert op 't erf der Chr. opvoeding, haalt een humanistisch product, een vreemd element binnen. Dan wordt de kracht van het christelijk beginsel verzwakt.

Wie persoonlijkheidsjes gaat vormen loopt ernstig gevaar van 't bouwen van „hout, hooi en stoppelen" op het fundament. (1 Cor. 3:12.)

Dat houdt geen stand.

Een synthese van christendom en humanisme of van christendom en een beetje humanisme kan geen baat geven in de huidige geestelijke worsteling.

Alleen een radicaal Schriftgetrouw Christendom.

Dat heeft ook de kracht in zich tot hervorming en vernieuwing van ons onderwijs. Zooals A. Janse in zijn boek: „Het eigen karakter der Chr. School" het ons voor oogen stelde. Nog is actueel wat deze paedagoog schreef in 1935:

„Nu de sterke bealste radicale geesten van communisme en fascisme de scholen gaan hervormen van uit hun beginsel, is het hoog noodig, dat de Christ. School minstens even sterk en bealst radicaal haar beginsel doet gelden door getrouwe werkers.

God make ons allen getrouw aan onzen Oversten Leidsman en Voleinder des geloofs, Jezus Christus, die vanuit den hemel ook onze scholen regeert".¹⁰¹

Rotterdam. F. GROENENDIJK.

¹⁰¹ A. Janse, Het eigen karakter der Chr. School, Kampen 1935, bl. 143.

deze uitdrukking zo gevaarlijk, omdat dan de geloofs-inspanningen van de vaders over boord gegooid worden, om bepaalde terreinen te winnen voor Evangelisatie, maar Prof. Z. garandeert dat zo het laatste terrein voor evangelisatie ook verloren gaat.

De L. vraagt naar de grond van het gezag, maar spr. wil een tegenvraag stellen: wat zegt U tegen Uw jongens die naar Indië gaan? Wat geeft U hun mee? Die vraag moet u beantwoorden, De L. Tenzij U zelf een antwoord kunt geven op de vraag inzake het gezag, kunt U uw militair pak wel uittrekken, want daarmee kunt U naar Indië gestuurd worden (de L. is veldprediker, K. S.).

Spr. besloot de beantwoording van De L. met een waarschuwing aan de gemeente voor een dergelijk gevaarlijk betoog, als spreker van De L. gehoord had.

Tot zoover het verslag van den heer Deddens. Lezing ervan roept enkele vragen bij ons op. Als daar zijn:

a. de synodocraten houden zich nog al bezig met het feit, dat onder onze kerkleden over praktische vragen der politieke actie op korten termijn verschillend gedacht wordt. Als ze nu ook eens gaan nadenken over het feit, dat in hun eigen kerk leden van de P. v. d. A. en Staatkundig Gereformeerden en Anti-Revolutionairen zijn, die elkaar als kerkleden bestrijden over nog wel meer dan kwesties van praktijk op korten termijn, zouden ze dan niet weer wat in het (overigens nog niets zeggende) evenwicht komen?

b. Ze hebben zich nog al druk gemaakt over het feit, dat in de Antirev. kiesvereniging te Zwolle een van onze predikanten in discussie kwam. Ze dachten dat het evenwicht verstoord werd. Thans kwam een hünner predikanten in dezelfde kiesvereniging in discussie. Is het evenwicht nu hersteld? Dan blijkt te meer, dat met „evenwicht" minder gewonnen is, dan met principiële bezinning op de basis van de feiten.

c. Prof. Zuidema gaf adviezen inzake aflëgging van een militair costuum en van een predikantencostuum. Hoe denkt hij over de bij voornis afgenomen ambtscostumen van goede antirevolutionairen en trouwe belijders, door zijn synode ontszet, of buiten verband gezet? Een advies aan de Luchtigheid is wat anders nog dan een daad die ook prof. Zuidema de facto aanvaardt, d.i. mede verricht.

d. Spreker gaf goede adviezen aan de Luchtigheid. Welke overeenkomstige publieke adviezen kreeg de Probonoeto, politieke figuur in de republiek van Soekarno, overeenkomstig de omschrijving die de Hagens gaf in een (nog niet beantwoorde?) vraag aan Friesch Dagblad? Ik bedoel: welke adviezen in de kies- en verwerp-bijeenkomst, niet van een plaatselijke Kiesvereniging maar van een landelijke kerkvergadering, genaamd generale synode? Te Eindhoven? Prof. Z. was daarbij.

e. Als prof. Z. terecht constateert, dat de lieden van de „doorbraak" de antirevolutionaire politiek doorkruisen, is het dan voor de synodocratische pers niet tijd, zich eran te herinneren, dat de A.R.-politiek niet zoozeer door een Amersfoortsch congres als wel door de leden van de eigen kerk, die daar vooraan staan, en de P. v. d. A. steunen, doorbroken wordt, in en buiten Eindhoven? Evenwicht..... Ik vraag dat, zonder te veel acht te geven op den luidspreeker, die vanmiddag vlak onder mijn raam over de straten van het vroeger zoo orthodoxe Kampen uitbazuinde, dat al enkele honderden predikanten onder wie gereformeerde, behoorden tot de P. v. d. A.

Overigens is de Luchtigheid medewerker van „De Bazuin", officieel orgaan der synodocratische Theol. Hoogeschool. Hij zal wel eens een artikel schrijven eerst over het gezag der synodes en dan over de vrijheid der kerken. Ter voorkoming van „eenzijdigheid"?

K. S.

**STEMMEN
UIT ONZE KERKEN**

KERKERADEN, ATTENTIE!

Den Helder, Juni 1948.

Hooggeachte Redacteur,

De nood dringt ons U een plaatsje in Uw blad te vragen. Gedurig breidt de Marinebevolking zich hier ter plaatse uit. Het lijdt o.i. geen twijfel of onder deze (jonge) menschen bevinden zich hoop- en/of belijdende leden onzer Kerken. Door de medewerking van de Ouders van het Chr. Tehuis voor militairen zijn wij soms in staat zulk een (jonge) broeder op te sporen. Het ligt voor de hand dat deze medewerking zich beperkt tot de bezoekers van vernoemd Tehuis.

Na het tot stand gebrachte contact kregen wij dikwijls ten antwoord: „Wij wisten niet dat hier een Vrijgem. Geref. Kerk was". Veelal openbaarden zij zich als trouwe Kerken zelfs catechisatiebezoekers. Ook de J.V. mocht zich wel in hun lidmaatschap verheugen.

Met zorg vragen wij ons echter af: waar brengen die zonen van ons volk hun vrije uren door, en waar verkeerden zij des Zondags die niet voornemens Tehuis bezoekers en toch ook het teeken en zegel des Verbonds in de Geref. Kerk hebben ontvangen?

Tweemaal ontvingen wij een officiële kennisgeving. De eerste was een doopattest, ons toegezonden door den Raad eener z.g. Garnizoenskerk. (Commentaar op vet overbodig!).

De korte inhoud van de tweede kennisgeving luidde aldus: „Wij berichten U dat sedert 't begin van 't jaar „die en die" D.L. der Vrijgem. Geref. Kerk te „daar en daar", dienst doet bij de Kon. Marine. Zijn adres is „zus en zoo". Wij verzoeken U enz..... NAMENS DE AFDEELING VAN „PRO REGE" te „ergens in den lande".

Dit wordt nu toch waarlijk al te dwaas! En nóg steeds zwijgt de betrokken kerkeraad.

M. d. R.! Wij gelooven hiermede te kunnen volstaan. Een en ander zegt U genoeg. Er wordt in Uw blad reeds genoeg geklaagd door de Kerkeraden in de Garnizoensplaatsen. Wij danken U ten zeerste voor de ons afgestane plaatsruimte.

Namens den Raad der Geref. Kerk te Den Helder,
Ds F. TOLLENAAR, praeses,
A. BOENDERMAKER Jzn., scriba.

DEBAT DR ZUIDEMA-DS LUGTIGHEID

POLITIEKE EN SOCIALE LEVEN

De heer K. Deddens, Kampen, deelde ons eenige bijzonderheden mee uit een Zwolse samenkomst:

Op Woensdag 23 Juni '48 sprak te Zwolle voor de A.R.-kiesvereniging aldus Prof. Dr S. U. Zuidema in een openbare vergadering, gehouden in de Zuiderkerk. Het onderwerp was: „Nederland en Indië slachtoffer van doorbraakpolitiek".

Het is, aldus Prof. Z., eigenlijk een wonder dat wij, Anti-Revolutionairen, er nog zijn. Want de aanvallen zijn de laatste tijd fel geweest. Die zware aanvallen kwamen hoofdzakelijk van Christenen die de „doorbraak" wilden. Spr. memorieerde het boekje van Dr Dippel, „Kerk en Wereld", eind verleden jaar verschenen. Het betoog van deze „doorbraak"-man komt hierop neer: „de wereld is in de crisis, en nu moet de kerk er ook maar in — dan varen we allemaal in hetzelfde schuitje. Dr Dippel kant zich tegen beginselpolitiek, maar hij komt terecht bij beginselloosheid, en dat is ook een beginsel, zodat hij eindigt bij beginselpolitiek-bij-uitstek.

Deze loochening van de antithese, het grote gevaar van vandaag, heeft ook z'n fatale gevolgen gehad voor de Indië-politiek. Men wil zo, ingaande tegen de gezagsorde, meedoen aan het revolutionaire experiment. En daarom komt er een grondwetwijziging in artikelen (207 en 208) waaraan P. v. d. A. en K.V.P. hun eigen interpretatie kunnen geven. En in dat alles laat men de volken in Indië in de steek: men geeft ze over aan een spel van krachten van Islamitische revolutie en revolutionair socialisme. We moeten dus bij de a.s. verkiezingen goed zien, aldus Prof. Z., welke geweldige dingen er op 't spel staan. Deze verkiezing beslist over 't lot van ons koninkrijk voor de nabije, maar ook voor de verre toekomst.

Eerste vragensteller was De Luchtigheid. De L. vraagt zich af of hij de dingen die hij nu gaat zeggen misschien niet beter met Prof. Z. onder vier ogen kan bespreken, maar omdat hij vreest dat die gelegenheid zich niet zal voordoen, stelt hij zijn vragen toch maar op deze vergadering. Spr. plaatst voorop dat hij zelf hartelijk Anti-revolutionair is, en bij de komende verkiezingen ook wel weet hoe hij moet stemmen. Hij heeft met belangstelling Prof. Z.'s brochure gelezen. Misschien heeft hij die brochure niet al te goed begrepen, omdat hij ze maar één maal gelezen heeft. Ook heeft hij met interesse Prof. Z.'s rede aangehoord, maar hij wil de vraag stellen of Prof. Z. niet wat eenzijdig is in zijn betoog. Spr. zou graag willen dat Prof. Z. nog eens ná de verkiezingen terugkwam, en dan de andere zijde van de zaak belichtte. Zoals iedereen weet, aldus De L., heeft deze zaak twee kanten. Prof. Z. heeft nu alleen over 't gezag gesproken, dat is de eene kant. Maar misschien kan een volgende maal de andere zijde belicht worden, n.l. de rechten en vrijheden van de Indische volken.

Die kwestie komt ook licht bij iemand op wanneer 't gaat over de arbeider bv. tegenover de boer of de fabrikant. De L. had daar laatst nog over gesproken met de heer Ruppert, in verband met bezitsspreiding. Want spreekt een arbeider over zijn rechten of iets dergelijks, dan zegt de

boer: die man tast 't gezag aan. Maar zo'n boer of fabrikant zegt dat zo dikwijls niet op Bijbelse gronden, maar vaak zitten er heel wat liberale ideeën achter. Wij, jongeren, aldus De L., vrezen dat we ons op de borst gaan slaan en zeggen: Wij zijn de handhavers van het gezag. Dan zouden we een Judaïstische kant opgaan. Die richting gaat „Trouw" ook uit.

Interruptie van Prof. Z.: „Kunt U één citaat uit „Trouw" geven, waaruit dit blijkt?"

De L.: „Dat kan ik zo niet, ik wil 't wel eens nazien".

Prof. Z.: „Dan moet U deze opmerking eerst terugnemen".

De L. neemt de opmerking, dat „Trouw" een Judaïstische kant uitgaat, terug.

Verder wil De L. nog vragen waarop ons gezag in Indië nu eigenlijk gegrond is, en tenslotte nogmaals waarschuwen voor eenzijdigheid. Een en ander ter ontlasting van zijn conscientie.

Nadat nog enkele vragers het woord hadden gekregen (w.o. een lid van de P. v. d. A. dat voor het eerste gedeelte van zijn opmerkingen verwees naar De Luchtigheid), beantwoordde Prof. Z. de vragen.

De L., aldus Prof. Z., zegt dat hij hartelijk Anti-Revolutionair is. Dat is een mooi ding. Maar ik geloof er niets van, dat hij Anti-Revolutionair is. Hij wil 't misschien wel zijn, maar hij is het niet. Want als De L. beweert dat ik eenzijdig gesproken heb over 't gezag, dan bewijst hij daarmee, zelf eenzijdig te zijn. Mijn betoog was: het gezag is de basis van de vrijheid, als er geen gezag in Indië is, hebben de Indonesiërs ook geen vrijheid. De L. gaat nu gezag en vrijheid tegenover elkaar plaatsen, en staat daarmee al principiële op één lijn met de revolutie, met de doorbraakmenschen als Dr Dippel e.s., met de P. v. d. A., een lijn die uitkomt vlak bij Stalin. Als De L. zo doorgaat doet hij maar beter, niet langer dominee te blijven, en lid te worden van de P. v. d. A.

Die klacht van eenzijdigheid doet Prof. Z. denken aan die koek die slechts aan één kant gebakken is, wat volgens Prof. Hepp duidt op eenzijdigheid.

De L. is dus zelf eenzijdig, wanneer hij gezag en vrijheid tegenover elkaar plaatst. Hij begrijpt het verband niet meer. Het is als met de verhouding tussen wet en evangelie. De Schrift zegt nog steeds: Maar hij U is vergeving (vrijheid, evangelie), opdat Gij gevreesd wordt (gezag, wet). Iemand die deze verhouding niet zuiver ziet, kan ook wel ophouden met alle evangelisatiewerk.

Inzake de verhouding boer—arbeider moet De L. maar eens lezen in Titus. Paulus schrijft daar ook over 't gezag dat de heer heeft t.o. zijn slaaf. Welke ideeën de heer er dan verder op na houdt, doet er niet toe, daar blijft 't gezag hetzelfde om.

Als Prof. Z. hoort spreken van „Wij jongeren" zij allereerst opgemerkt dat De Luchtigheid niet zo erg jong meer is, althans ouder dan Prof. Z.! Maar bij zo'n opmerking, aldus Prof. Z. ben ik erg bang dat het: „gij zoon, hoor de tucht van Uw Vader" nu ook eens veranderd moet worden in: „gij vader, hoor de tucht van Uw zoon" en daarom is